

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสุเมณฑาศึกษา อำเภอบึงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสุเมณฑาศึกษา อำเภอบึงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูล (Research Participant) มีจำนวน 5 คนประกอบไปด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน
 - 1.2 ผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูล มีจำนวน 4 คน ประกอบไปด้วย
 - 1.2.1 หัวหน้างานวิชาการ
 - 1.2.2 ครูผู้สอนภายในโรงเรียน จำนวน 3 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 คน ประกอบไปด้วย
 - 2.1 นายประไพ รัตนไพจิต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
 - 2.2 นางอรอนงค์ พรหมวิหารศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
 - 2.3 นางสุเมณฑา ไกนรา ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเมณฑาศึกษา อำเภอบึงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้หลักของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยได้ศึกษาค้นคว้า วงจรการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนและในแต่ละรอบของวงจรวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) มีกระบวนการของวงจรการวิจัย 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537, 28; อ้างถึงใน Kemmis and McTaggart, 1985,11-15)

1. การวางแผน (Planning)
2. การปฏิบัติ (Action)
3. การสังเกต (Obsevation)
4. การสะท้อนผล (Reflection)

การวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวางแผนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสุมนทาศึกษา อำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2. กำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์
3. การจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

การศึกษสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามกรอบแนวคิดของกระบวนการนิเทศภายใน 6 ด้าน คือ กรอบกระบวนการนิเทศภายใน 6 ขั้นตอน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548, 12-16; อ้างถึงใน แฮริส, 1985) ประกอบไปด้วย

1. การประเมินสภาพการทำงาน (Assessing)
2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing)
3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing)
4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การอำนวยการ (Directing)

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากคณะครูทุกคนให้เป็นผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยได้ประชุมร่วมกับคณะครูและเสนอหัวข้อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน เนื่องจากเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายใน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเป็นสำคัญ จากการดำเนินการปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากคณะครูเป็นอย่างดี ครูทุกคนยินดีเป็นผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้ร่วมกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาโรงเรียน ด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสำรวจจากการบันทึกผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันของครู การสนทนาทางวิชาการ การสัมภาษณ์ครูตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ผลการสัมภาษณ์ครูพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสุมนทาศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาครู ขาดการวางแผนการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายในเกิดขึ้นจากฝ่ายบริหารฝ่ายเดียว ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับที่น้อยมากการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาของครูผู้สอนส่วนมากมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น แต่สาเหตุที่การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรนั้น ครูทุกคนมีความเห็นว่าเกิดจาก การขาดเครื่องมือที่ดีในการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่ผ่านมา มีเพียงสมุดนิเทศการสอน มีการบันทึกลงในสมุดบ้างแต่ยังไม่ต่อเนื่อง มีการประชุมทางวิชาการเดือนละครั้งและด้วยเหตุที่ครูทุกคนต่างก็มีหน้าที่สอนประจำชั้น จึงไม่มีเวลาไปนิเทศการสอนในห้องอื่น นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาครูไม่กล้านิเทศกันเองเนื่องจากกลัวไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนครูด้วยกัน ขาดความรู้ในหลักวิชาการ กลัวเสียเวลาในการจัดการเรียนการสอนและครูบางคนยังคิดว่าการนิเทศภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหารฝ่ายเดียว

กำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ มีดังนี้

อบรมพัฒนา ผู้วิจัยและผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาค้นคว้าสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการนิเทศภายในแล้วนำข้อมูลจากการสำรวจร่วมกันวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน

ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) หมายถึง การสังเกตการตรวจสอบ การวัดพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) หมายถึง การกำหนดความสำคัญของการจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน
3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) หมายถึง การกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของกิจกรรมนิเทศภายใน โรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) หมายถึง การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับกิจกรรมนิเทศภายใน โรงเรียน รวมถึงการมอบหมายบุคลากรให้ดำเนินงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ความกลมกลืนความพร้อมเพรียงกัน การปรับการทำงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การกำหนดเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละช่วง

6. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง กระบวนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมที่จะสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ประกอบไปด้วยการแต่งตั้งบุคลากร การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ การกำหนดระเบียบเกี่ยวกับเวลา ปริมาณหรืออัตราเร่งในการทำงาน การแนะนำการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในมี 2 กิจกรรม ดังนี้

การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูภายในโรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำนิเทศ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วจึงได้จัดทำเอกสารเพื่อประกอบการดำเนินการนิเทศดังนี้

1. จัดทำคู่มือดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยผ่านการประเมินจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการกำกับติดตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสุมนทาศึกษา

2. กิจกรรมการนิเทศกำกับติดตาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูภายในโรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำนิเทศ ภายใต้กรอบงาน 6 ขั้นตอน ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเป็นการนำคู่มือดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้

กิจกรรมการนิเทศภายในที่นำมาใช้ เพื่อดูการพัฒนา ประกอบไปด้วย

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ

- ใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบแสดงความคิดเห็น

- การใช้แบบบันทึกการประชุม

2. กิจกรรมการนิเทศกำกับติดตาม

- การใช้คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ครูทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายใน โรงเรียนมากขึ้น

2. ครูทุกคนมีส่วนร่วมและสามารถดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้

3. ครูทุกคนมีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้เป็นไปตามขั้นตอน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการท์ มาดำเนินการ โดยมีหลักดังนี้

1. แผนการปฏิบัติงาน (Action Plan) ผู้ศึกษาค้นคว้าได้รวบรวมข้อมูลและเขียนเป็นแผนปฏิบัติการพัฒนา ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แผนปฏิบัติการกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสุมนทาศึกษา

กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนิน กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนิน กิจกรรม	วิธีการ เก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูล
1. การศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการ - การประชุม ปรึกษาหารือและ วิเคราะห์ปัญหา	เพื่อศึกษาปัญหาและความ ต้องการ การนิเทศของครูผู้นิเทศและ ครูผู้สอน	1-10 มิ.ย. 2553	1. ผู้วิจัย 2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย	- การสังเกต -การ สัมภาษณ์ -การบันทึก การประชุม	แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึก การประชุม	1. กลุ่มผู้วิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงาน ของโรงเรียน 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. การวางแผนและ กำหนด ทางเลือก - การประชุม ปฏิบัติการ	เพื่อให้ครูผู้วิจัยและ ครูผู้สอนมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ นิเทศภายในและครูผู้นิเทศ สามารถวางแผนในการ ตรวจแผนการสอนสังเกต การสอนการให้คำปรึกษา	1-10 ก.ค. 2553	1. ผู้วิจัย 2. กลุ่มผู้วิจัย	- การสังเกต -การ สัมภาษณ์ -การบันทึก การประชุม	แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึก การประชุม	1. กลุ่มผู้วิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงาน ของโรงเรียน 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนิน กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนิน กิจกรรม	วิธีการ เก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูล
3. การปฏิบัติการ นิเทศภายใน - ประชุมกำกับ ติดตามการนิเทศ ภายในเกี่ยวกับการ ตรวจแผนการสอน การ สังเกตการณ์สอน และให้คำปรึกษาทุก 2 สัปดาห์	- เพื่อกำกับติดตามครูผู้ ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ออก ปฏิบัติหน้าที่นิเทศ ครูผู้สอนโดยการตรวจ แผนการสอน สังเกตการณ์สอน และ การให้คำปรึกษา	1 ก.ย.-10 ม.ค. 2554	1. ผู้วิจัย 2. กลุ่มผู้วิจัย	- การสังเกต -การ สัมภาษณ์ -การบันทึก การประชุม	แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึก การประชุม	1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงาน ของโรงเรียน 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนิน กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนิน กิจกรรม	วิธีการ เก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูล
4. การประเมินผล และ รายงานผล - การประชุมกำกับ ติดตามเดือนละ 1 ครั้ง	- เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้ จากการปฏิบัติงานมา วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อสะท้อนผลการ ดำเนินงานในแต่ละ กิจกรรม	1 ก.ย.-10 ม.ค. 2554	1. ผู้วิจัย 2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย	- การสังเกต -การ สัมภาษณ์ -การบันทึก การประชุม	แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึก การประชุม	1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงาน ของโรงเรียน 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ขั้นการปฏิบัติ (Action)

เป็นการดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่กลุ่มผู้วิจัยได้ร่วมกันวางไว้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โดยการประชุมแบบมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวิเคราะห์ปัญหา ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน - 10 มิถุนายน 2553
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก โดยการประชุมแบบมีส่วนร่วมระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม - 10 กรกฎาคม 2553
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ โดยการประชุมแบบมีส่วนร่วม ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2553 – 10 สิงหาคม พ.ศ. 2553
4. การปฏิบัติกรณีศึกษาใน โดยการประชุมกำกับติดตามระหว่างผู้วิจัยกับผู้นิเทศ และระหว่างครูผู้นิเทศกับครูผู้สอน โดยการตรวจแผนการสอน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง การสังเกตการณ์สอน 2 สัปดาห์ต่อครั้ง และการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน รับผิดชอบให้คำปรึกษาครูผู้สอน 3 คน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2553
5. การประเมินผลโดยการประชุมกำกับติดตามเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานเดือนละ 1 ครั้ง

ขั้นการสังเกต (Observation)

เป็นการสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในตามแผนปฏิบัติการ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การประชุมแบบมีส่วนร่วม และประชุมกำกับติดตาม โดยการสร้างปฏิบัตีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และขึ้นดำเนินการโดยการตรวจสอบแผนการสอน การสังเกตการสอนการให้คำปรึกษา และประชุมวิเคราะห์ประเมินผลการนิเทศเดือนละ 1 ครั้งเมื่อเริ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามแผนที่กำหนด ก็มีการควบคุมกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด เมื่อมีการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็ดำเนินการสังเกตการณ์ปฏิบัติอย่างใกล้ชิด โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของการปฏิบัติในทุกขั้นตอน และทุกๆ ด้าน โดยใช้เครื่องมือที่มีความเหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติหรือดำเนินการ นอกจากนั้นต้องสังเกตบริบทแวดล้อม ภาวะปัจจัยแทรกซ้อนและปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญ ในการสะท้อนผลการศึกษาค้นคว้า

ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

เมื่อกระบวนการศึกษาดำเนินการครบถ้วนตามวงรอบที่กำหนดไว้ในแผนแล้ว กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ก็นำข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวม โดยการสังเกตสอบถาม สัมภาษณ์ การประชุม และการประเมินผล จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานในทุกแง่มุม โดยการสะท้อนผลบ่งชี้ ให้เห็นถึงคุณภาพความสำเร็จของการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการประชุมกำกับติดตามกรณีศึกษาในเพื่อตรวจสอบ และกำกับติดตามการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะและเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร รวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการศึกษา ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 กันยายนถึง 31 ตุลาคม ครั้งที่ 2 วันที่ 1 พฤศจิกายน ถึง 10 มกราคม 2554

การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection) ผู้วิจัยได้สะท้อนผลการนิเทศภายในโรงเรียน ตามกระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนา การวางแผนการนิเทศ การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติกรนิเทศและการประเมินผล การนิเทศภายในโดยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจโดยผู้วิจัย
2. ประชุมคณะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเพื่อพิพากษ์ข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางพัฒนา
3. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนไปวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหในการวิจัยครั้งที่ 2 ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีสร้างเครื่องมือ

การวิจัยการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน โรงเรียนสุมนทาศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประเภทเครื่องมือ มี 3 ประเภท ได้แก่

- 1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบแสดงความคิดเห็น
- 1.2 แบบสังเกตการสอนแบบมีส่วนร่วม
- 1.3 แบบบันทึกการประชุม

2. ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ วนเดือนปีที่สัมภาษณ์ และสถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นรายการสัมภาษณ์ ด้านความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ให้เก็บข้อมูลก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน

ตอนที่ 3 เป็นแบบแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามกรอบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ใช้เก็บข้อมูลทั้งก่อนการดำเนินงานในรอบที่ 1 และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานรอบที่ 2 เพื่อประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน

แบบสังเกต ใช้สังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้ปฏิบัติงานของครูผู้นิเทศและครูผู้สอนที่เกิดจากการปฏิบัติงานหลังรับการอบรมเชิงปฏิบัติการนิเทศภายใน

แบบบันทึกการประชุม ใช้สำหรับบันทึกเหตุการณ์การประชุมประจำเดือนเพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน

3. วิธีสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัย การพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสุมนทาศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 ผู้วิจัยมีวิธีสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง มีวิธีการสร้าง ดังนี้

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ การพัฒนาการนิเทศภายในทั้งแบบไม่มีโครงสร้างและแบบมีโครงสร้าง

กำหนดกรอบขอบข่ายในการสัมภาษณ์การพัฒนาการนิเทศภายใน

จัดสร้างแบบสัมภาษณ์การพัฒนาการนิเทศภายใน

นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตลอดจนคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและโครงสร้าง จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. นายประไพรัตน์ไพจิตร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4

2. นางอรอนงค์ พรหมวิหารศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

3. นางสุมนทาศึกษา ไก่นรา ผู้อำนวยการโรงเรียนสุมนทาศึกษา อำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้วิจัยใช้สังเกตการณ์ปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนเพื่อสังเกตการสอน แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมมีวิธีการสร้าง ดังนี้

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตการสอนทั้งแบบมีส่วนร่วม

กำหนดกรอบ ขอบข่ายในการสังเกตการสอน

จัดสร้างแบบบันทึกการสังเกตการสอน

นำแบบบันทึกการสังเกตการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตลอดจนคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

นำแบบบันทึกการสังเกตการสอนที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและโครงสร้าง

นำแบบบันทึกการสังเกตการสอนที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลแบบบันทึกการประชุม โดยผู้วิจัยมีวิธีการสร้างแบบบันทึก ดังนี้

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกการประชุม

กำหนดกรอบ ขอบข่ายในการจดบันทึกการใช้แผนการสอน

จัดสร้างแบบบันทึกการประชุม

นำแบบบันทึกการประชุมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตลอดจนคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

นำแบบบันทึกการประชุมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความเหมาะสมปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกการประชุมที่สร้างขึ้น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

นำแบบบันทึกการประชุมที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยการพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสุมนทาศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นการศึกษาค้นคว้าที่ใช้แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การแสดงความคิดเห็น และบันทึกการประชุม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการดำเนินการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา โดยใช้แบบประเมินตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 การสังเกต และบันทึกความคิดเห็นต่างๆ จากกลุ่มผู้ร่วมศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนปฏิบัติในครั้งที่ 1 และ 2 แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการดำเนินการปฏิบัติงาน หลังจากที่ได้ผู้ศึกษาได้ทำการปฏิบัติงานตามแผนครบทั้ง 2 ครั้งแล้ว จึงปฏิบัติการประเมินผลการดำเนินงาน นำคะแนนจากการใช้แบบแสดงความคิดเห็นตามกรอบกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

ข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือที่เก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล	ระยะเวลาที่เก็บข้อมูล
-เพื่อทราบว่กระบวนการนิเทศภายในที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการประชุม	1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงานของโรงเรียน 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	2-3 มิถุนายน 2553
ครูผู้สอนบอกว่าสภาพปัจจุบันมีสิ่งใดเป็นข้อดีหรือข้อเสียของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และบอกถึงความต้องการพัฒนาหรือแก้ปัญหา	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการประชุม -แบบประเมินการอบรม	1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงานของโรงเรียน 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	5-6 มิถุนายน 2553
มีการจัดทำคู่มือการนิเทศภายในเพื่อนำไปใช้ต่อไป	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์	1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงานของโรงเรียน	10-12 มิถุนายน 2553
ครูผู้สอนภายในโรงเรียนทุกคนสามารถนำคู่มือการนิเทศภายในไปใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์	1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2. เอกสารในการดำเนินงานของโรงเรียน	12 มิถุนายน ถึง 2 มกราคม 2553

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการพัฒนาการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสุเมธธาศึกษา อำเภอบึงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่รวบรวมด้วยเทคนิคแบบสามเส้า (Triangulation) จากการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทำความเข้าใจข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดหลายๆ รอบ (Read and Reread) แล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้น ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อการกำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อสรุป และนำเสนอโดยอิงกรอบการศึกษา โดยการบรรยาย (Narrative Form) แบบความเรียงพร้อมอ้างอิงข้อมูลบางส่วนที่เป็นที่มาของข้อสรุปนั้น